UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ȘTIINȚE ECONOMICE

Cu titlu de manuscris
CZU: 331.522.4:378.014.242-057.875(=411.16)(043

AMOUN-HABASHI MANAL HASSAN

INFLUENȚA „EXODULUI DE CREIERI" ALE STUDENȚILOR ISRAELIENI, CARE STUDIAZĂ ÎN STRĂINĂTATE, ASUPRA PIEȚEI MUNCII ÎN COMPARAȚIE CU SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ

521.02. Economie mondială; Relații economice internaționale

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale de Științe Juridice și Științe Economice a Universității de Stat din Moldova

Autor:
AMOUN-HABASHI Manal Hassan

Conducător de doctorat:
GOLOVATAIA Ludmila, doctor în științe economice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Comisia de doctorat:

1. **COREȚCHI Boris**, doctor în științe economice, conferențiar universitar, specialitatea 521.02. Economie mondială; relații economice internaționale,Universitatea de Stat din Moldova – *președinte*
2. **ROȘCA Petru**, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, specialitatea 521.02. Economie mondială; relații economice internaționale, Universitatea Liberă Internațională din Moldova – *referent oficial*
3. **STRATAN Alexandru**, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, membru corespondent AȘM, specialitatea 521.02. Economie mondială; relații economice internaționale, Academia de Studii Economice din Moldova – *referent oficial*
4. **ȘIȘCAN Zorina,** doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, membru corespondent AȘM, specialitatea 521.02. Economie mondială; relații economice internaționale, Academia de Studii Economice din Moldova – *referent oficial*

Susținerea tezei va avea loc la 19 ianuarie 2024, ora 13.00, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale de Științe Economice a Universității de Stat din Moldova, mun. Chișinău, MD-2009, str. Alexei Mateevici, 60, bl. Central, sala 331.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova, pe pagina Web a Școlii doctorale de Științe Economice a USM și pe pagina Web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expediat la 14 decembrie 2023.

Conducător științific,
GOLOVATAIA Ludmila, dr., conf. univ. _____

Autor,
AMOUN-HABASHI Manal Hassan _____

© Amoun-Habashi Manal Hassan, 2024

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII 4

SINTEZA CAPITOLELOR 9

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI 21

BIBLIOGRAFIE 22

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI 24

ANNOTATION 27

ADNOTARE 28

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea teoretică și importanța practică a problemei abordate. În cadrul globalizării, problema migrației internaționale a resurselor de muncă înalt calificate, denumită ca „exod al creierelor", este insuficient investigată în comparație cu procesele financiare, comerciale, educaționale, științifice, tehnice, ecologice și alte fenomene globale. Având în vedere rolul componentei inovative ale progresului tehnico-științific contemporan, este oportun să ne concentrăm atenția, în primul rând, asupra migrației intelectualilor, adică asupra relocării oamenilor de știință, profesorilor și specialiștilor cu cea mai înaltă calificare.

Actualitatea și relevanța prezentei investigații constau în influența proceselor globale și macroeconomice la nivel mondial asupra factorilor economici și sociali din cadrul comunității academice mondial, precum și în relevanța acestora pentru domeniul academic din Israel, inclusiv în faptul că se ocupă de un fenomen, care preocupă în prezent instituțiile academice superioare israeliene, Consiliul pentru Învățământul Superior al Israelului și societatea.

Actualitatea prezentei cercetări derivă din modelul național și comprehensiv propus în domeniul economic și al educației, care își propune să reducă „exodul creierilor" din Israel, să minimizeze amploarea acestuia și să reducă numărul studenților israelieni, care pleacă în străinătate. Acest model r trebui inclus în bugetul Guvernului, în scopul de a aborda fenomenul discutat al „exodului creierilor". De asemenea, teza actuală își propune să ofere o perspectivă inovatoare asupra diferitelor concepte și a legăturii acestora cu realitatea existentă.

Israelul are nevoie de a realiza tranziția de la constatarea pasivă a „exodului de creieri" către țările dezvoltate ale sistemului economic mondial la crearea instrumentelor naționale pentru reglementarea migrației intelectualilor.

Obiectul cercetării este migrația intelectualilor ca sursă și purtători ai schimbărilor în cadrul sistemului mondial contemporan în perioada globalizării și formării societății post-industriale a Israelului.

Scopul tezei este de a prezenta fenomenul „exodului de creieri" într-o viziune globală, de a furniza date exhaustive și analize legate de statul Israel, cauzele directe și indirecte, consecințele acestuia în toate aspectele, în special în domeniile academic, economic și pe piața muncii din Israel, inclusiv soluțiile propuse de statul Israel, pentru combaterea acestui fenomen, în comparație cu soluțiile adoptate în țările din întreaga lume. Aceasta conduce la următoarele **obiective de cercetare**:

- Să formuleze o definiție a migrației intelectualilor;
- Să identifice tendințele comune și specifice ale migrației intelectualilor în cadrul sistemului mondial contemporan;
- Să propună o clasificare a factorilor, care determină migrația intelectualilor;
- Să dezvolte un model calitativ al circulației resurselor intelectuale în sistemul economic mondial;
- Să evalueze reglementarea actuală a migrației internaționale a intelectualilor;
- Să formuleze principii ale politicii statale în domeniul migrației intelectualilor și să ofere recomandări regionale;
- Să examineze și să evalueze politica actuală a Israelului în această direcție;

- Să creeze o hartă a obiectelor studenților universităților și a specialiștilor israelieni;
- Să propună soluții și recomandări inovatoare autorităților responsabile din statul Israel, care pot fi utilizate și în rezolvarea problemei discutate la nivel internațional.

Metodologia cercetării. Pentru a obține o imagine completă a fenomenului studiat și pentru a rezolva sarcinile propuse, cercetarea necesită aplicarea unui complex de metode și tehnici științifice. Metodele științifice ghidează cercetarea prin următoarele etape de cercetare: definirea clară a problemei; formularea ipotezelor generale și particulare, care exprimă legătura dintre variabilele analizate, raționamentele deductive, pentru a investiga consecințele problemei; colectarea datelor, pentru a verifica ipoteza; analiza cantitativă a datelor, care poate duce la acceptarea, respingerea sau reformularea ipotezei studiate.

Metodologia principală pentru obținerea concluziilor se bazează pe formulări calitative și date cantitative. Pe de o parte, aceasta implică numărul de studenți din instituțiile de învățământ superior, facultăți, institute academice, inclusiv veniturile financiare în respectiva instituție de învățământ sau țară. Pe de altă parte, au fost analizate datele calitative, în special cele legate de științele sociale și umaniste. A fost realizată o analiză, care a permis o nouă abordare a noilor concepte, privind un nou mod și o nouă viziune asupra comportamentului uman al studenților și specialiștilor din instituțiile de învățământ superior, pentru a obține o înțelegere completă, credibilă și cuprinzătoare, astfel încât să se poată trage concluzii și recomandări credibile (tabelul 2.4, 2.19). Partea finală și cea mai importantă a cercetării include concluziile, recomandările și dezvoltarea unui nou model emergent. În capitolul al doilea, paragraful 2.2., întitulat „*Analiza și corelația datelor în contextul „exodului de creieri" ale cercetătorilor israelieni în comparație cu alte țări ale lumii*", autorul a prezentat rezultatele testelor statistice utilizate, aplicarea elementelor de analiză a datelor, cum ar fi modelul de corelație a lui Pearson și modelul de regresie. În mod fundamental, ipoteza cercetării a constat în identificarea cauzelor primare și a factorilor, care influențează „exodul de creieri" ale studenților israelieni, care studiază în străinătate și, în consecință, care influențează asupra pieței muncii din Israel. Pornind de la presupunerea că relația dintre cele două variabile este *liniară*, ecuația unei drepte – modelul liniar (Y=ax+b) – a fost utilizată ca metodă matematică, pentru analiză și determinarea relației dintre cele două variabile: variabila independentă X, care explică variabila dependentă și variabila dependentă Y. Prin utilizarea și analiza modelului liniar, modelului de corelație Pearson și modelului de regresie, vor fi identificate cauzele principale, care explică variabilele și generează fenomenul „*exodului de creieri*" și mobilitate academică. Ulterior, modelul de regresie a fost transformat într-un model economic inovator, iar soluțiile privind circulația resurselor intelectuale au fost formulate, stabilindu-se principiile politicii guvernamentale în domeniul migrației intelectualilor, au fost oferite recomandări metodologice pentru implementarea modelului și soluționarea problemei discutate, sugestii inovatoare adresate Ministerului Educației din Israel și ministerelor conexe, cu scopul de a reduce cererea de mobilitate academică și „exodul de creieri", minimizându-se astfel amploarea acestor fenomene.

Ipoteza științifică a cercetării constă în faptul că salariul mic în combinație cu costul ridicat al vieții și nivelul înalt al impozitelor; căutarea unei educații mai bune și calitative; rata înaltă a șomajului în anumite sectoare și specializări; căutarea unei cariere promițătoare și a unor oportunități profesionale mai bune în alte țări; numărul limitat de poziții pentru cercetători și personal academic; bugetul academic redus al universităților și institutelor de cercetare, care conduc la scăderea calității educației academice sunt factorii principali, care contribuie la „exodul creierilor" și mobilitatea academică a studenților israelieni din instituțiile de învățământ superior.

Problema științifică importantă soluționată. Dezechilibrul crescând al sistemului mondial, cauzat de concentrarea inegală a specialiștilor din cauza lipsei metodelor pentru monitorizarea migrației intelectuale și a lipsei de abordări la nivel național pentru reglementarea migrației.

Noutatea științifică și originalitatea: elaborarea unui model economic inovator și formularea soluțiilor privind strămutarea resurselor intelectuale; elaborarea principiilor politicii guvernamentale în domeniul migrației intelectuale; formularea recomandărilor metodologice și inovaționale ministerelor din Israel, orientate spre reducerea cererii pentru mobilitate academică și „exod de creieri".

În cadrul modelului propus se prevede implementarea unor programe noi și dezvoltarea acestora, în colaborare cu entități, ministere, autorități și organe conexe. Aceste programe și parteneriate ar trebui să conducă cel puțin la o soluționare parțială a problemei „exodului de creieri" și a mobilității academice în statul Israel și chiar la adoptarea modelului propus, a recomandărilor și a soluțiilor propuse țărilor din întreaga lume, în vederea abordării problemelor similare.

Valoarea soluției în cadrul cercetării propuse este împărțită în trei domenii:

1. Gradul de cerere al mobilității academice printre studenții instituțiilor de învățământ superior din Israel;
2. Soluțiile din cadrul modelului ar trebui să asigure funcționarea reală și colaborarea efectivă între organele corespunzătoare – ministere, autorități și municipalități;
3. Modelul academico-economic ar trebui să permită, pe de o parte, pronosticarea „exodului de creieri" a studenților, savanților și specialiștilor israelieni și, pe de altă parte, să întreprindă măsuri active, pentru a preveni „exodul" și a minimiza această tendință prin abordări ample și soluții.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Semnificația teoretică a cercetării: au fost clarificate legitățile și tendințele, care caracterizează fluxurile migratorii și infrastructura lor de suport, precum și anumite mecanisme de reglementare a proceselor de migrație intelectuală, iar bazele conceptuale ale migrației intelectuale au fost conturate, deschizând astfel noi posibilități teoretice în domeniul geo-economic și al studiilor globale.

Semnificația practică și valoarea cercetării: Bazele teoretice, elaborate în cadrul prezentei investigații ale fenomenului de „exod al creierilor", migrației intelectualilor și a specialiștilor, vor fi utilizate în procesul educațional din universitățile israeliene, precum și în dezvoltarea programelor educaționale internaționale, pentru extinderea colaborării cu partenerii străini. În plus, concluziile principale pot fi aplicate, pentru soluționarea problemelor economice ale Israelului, menținând în același timp

potențialul său intelectual și elaborând o strategie de dezvoltare a Israelului, menită să prevină exodul resurselor profesionale israeliene.

Aprobarea principalelor rezultate ale cercetării. Principalele rezultate, concluzii și recomandări au fost prezentate și discutate în 29 de articole științifice, publicate în reviste de diferite categorii, inclusiv categoria B, în Israel și în Europa, iar principalele constatări au fost prezentate la conferințele la care autorul a participat, atât în Israel, cât și în Europa, unde autorul a participat activ prin anunțarea și susținerea raportului.

Sumarul compartimentelor tezei.

Teza constă din introducere, trei capitole de bază, concluzii și recomandări. Capitolele includ 22 de tabele și 20 de figuri. Teza conține o listă de 248 de surse bibliografice, 49 anexe și 135 de pagini de text principal.

În Introducere cuprinde reperele conceptuale ale cercetării, care oferă o imagine comprehensivă a fenomenului abordat – actualitatea temei cercetării, relevanța și importanța prezentei teze, descrierea temei cercetării și specificitatea problemei migrației internaționale a intelectualilor și modul în care a fost explorată în lucrările naționale și internaționale. De asemenea, în Introducere au fost descrise și abordate obiectul de studiu, metoda de prelucrare a datelor statistice și metoda de determinare a concluziilor. În același timp, s-a acordat atenție problemelor de reglementare a migrației internaționale a intelectualilor și a „exodului de creieri", principiilor globale ale reglementării migrației forței de muncă, comparând caracteristicile standardelor de migrație și indicatorii fluxurilor de migrație ale elitei intelectuale în anumite țări și specificitatea reglementărilor acestui proces în Israel.

De fapt, s-a făcut o contribuție semnificativă, pentru a înțelege fundamentele migrației specialiștilor înalt calificați, inclusiv metodologia de studiere a problemelor complexe adiacente acestei teme și de a înțelege diferitele abordări legate de problema migrației internaționale, deoarece acestea reprezintă evaluări ale procesului și rolului migrației intelectuale.

În Introducere se reflectă actualitatea, relevanța și importanța problemei abordate, obiectul de studiu și subiectul cercetării, inclusiv scopul disertației, care au determinat formularea și implementarea obiectivelor de cercetare.

După descrierea problemei fenomenului discutat, prezentarea aspectelor metodologice și a procesului, au fost formulate concluzii, soluții și recomandări în vederea depășirii problemei discutate și minimizării dimensiunilor acesteia, prin abordarea semnificației teoretice și practice a studiului, inclusiv prin aprobarea rezultatelor obținute. Toate acestea s-au făcut în baza fundamentelor teoretice și metodologice, legate de mobilitatea academică și „exodul de creiere" la nivel local și național.

În **primul capitol „ASPECTELE TEORETICE ALE IMPACTULUI „EXODULUI DE CREIERI" DIN ISRAEL ASUPRA PIEȚEI NAȚIONALE A FORȚEI DE MUNCĂ ÎN COMPARAȚIE CU SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ"** sunt luate în considerare aspectele sociale și economice ale dezvoltării proceselor de migrație. Capitolul relevă impactul pieței moderne a muncii asupra migrației specialiștilor cu înaltă calificare, precum și rolul oamenilor de știință israelieni în producerea și implementarea cunoștințelor științifice, inclusiv rezultatele cercetării și dezvoltării academice în Israel. Este prezentat un model de migrație economică globală a intelectualilor, care permite identificarea specificului situației israeliene în cadrul problemei formulate. Autorul

compară o serie de măsuri economice și sociale ale profitului și pierderilor și constată că acumularea de specialiști duce la o creștere a ratelor salariale de pe piață, la creșterea populației și, astfel, produsul marginal al capitalului și al forței de muncă scade în timp. Creșterea continuă a populației menține salariile la un nivel minim, astfel încât ponderea muncii în produsul marginal trebuie să crească, profiturile reale pe unitate de capital trebuie să scadă, iar stimulentele pentru continuarea acumulării trebuie să scadă [18]. De fapt, realizările progresului tehnic și științific și dezvoltarea tehnologiilor înalte ar trebui să rezolve problema menținerii creșterii capitalului și a forței de muncă la nivelul necesar pentru o creștere economică durabilă. La finalul primului capitol, în lumina literaturii de specialitate, a analizelor, statisticilor, studiilor și a constatărilor prezentate în subcapitole, autorul pune accent și pe concluziile la nivel global și local, oferind totodată o imagine preliminară a schimbărilor care au avut loc la nivel mondial ca urmare a dezvoltării zonei academice, a implicațiilor globalizării, a schimbărilor demografice la nivel mondial și a influențelor macroeconomice.

În **al doilea capitol „ANALIZA „EXODULUI DE CREIERE" ISRAELIENE ȘI INFLUENȚELE SALE ASUPRA SITUAȚIEI ACADEMICE ȘI A PIEȚEI MUNCII DIN ISRAEL ÎN COMPARAȚIE CU SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ"** include descrierea fenomenului internațional al exodului de creiere în mai multe țări europene și în Statele Unite. Aici au fost analizate relațiile internaționale și cooperarea academico-economică. Acest capitol oferă și indică influențele care au schimbat nevoile și preferințele studenților israelieni din învățământul superior și modul în care aceștia percep sistemul de învățământ superior. De asemenea, se indică consecințele viitoare ale mobilității academice israeliene și ale exodului de creiere într-o perioadă de opt-nouă ani (2015-2023) și o analiză a datelor statistice și a măsurătorilor fenomenului. Acest capitol abordează date cantitative legate de implicațiile educaționale, economice și sociale ale exodului de creiere israeliene. Toate sunt legate de instituțiile academice și de cercetare și dezvoltare, de cheltuielile guvernamentale totale pentru educație, precum și de impactul mobilității academice israeliene asupra numărului de studenți plecați în străinătate și impactul acesteia asupra pierderilor monetare. Capitolul se încheie cu concluzii ale datelor statistice care indică interacțiunile dintre exodul de creiere la nivel mondial și național și diferitele tendințe principale care duc la dezvoltarea pieței internaționale moderne a muncii.

Al treilea capitol „MODELUL DE COMBATERE A „EXODULUI DE CREIERE" ISRAELIENE: RESPONSABILITĂȚI ȘI RECOMANDĂRI" Cel începe cu o descriere a soluțiilor și strategiilor adoptate în legătură cu fenomenul exodului de exod al creierelor într-o viziune globală. O sinteză a soluțiilor adoptate de țările din întreaga lume, apoi soluțiile propuse de Israel cu o analiză comparativă cu țările din întreaga lume pentru a decide cum poate Israelul să oprească sau să minimizeze exodul de creiere academice și efectele sale negative. Au fost oferite soluții și politici pentru a depăși exodul creierelor israeliene și au fost construite proiecte și programe menite să aducă înapoi mințile israeliene, cum ar fi "Centrele de excelență" și mai multe programe naționale. În prezent, nu există niciun tratament real în această privință. În acest context, autorul propune și prezintă un model cuprinzător, inovator și original de abordare a fenomenului analizat, prin indicarea celor mai importanți factori și organisme legate de fenomen. Modelul și recomandările necesită o cooperare

veritabilă și adecvată a guvernului, a diferitelor ministere și a organismelor conexe pentru a face față cu succes fenomenului din punct de vedere educațional, economic, comercial, industrial, cultural și național. Este important de remarcat faptul că propunerea de model a fost deja înaintată mai multor organisme guvernamentale reprezentând principalele ministere implicate în funcționarea modelului, existând un entuziasm și un acord inițial pentru modelul propus, care a fost promis a fi adoptat după ce va fi finalizat și va suferi anumite modificări.

Concluziile generale și recomandările compilate de autor pe baza rezultatelor studiului, nu numai că sistematizează datele obținute, dar servesc și ca bază pentru formularea unor descoperiri suplimentare ale autorului în contextul îmbunătățirii politicilor care să contribuie la stoparea exodului de creiere din Israel în contextul globalizării. Pe baza tendințelor și a problemelor identificate, autorul prezintă recomandări teoretice și aplicative țintite, menite să abordeze o problemă atât de importantă precum pierderea de intelectuali. În ceea ce privește recomandările teoretice, autorul rezumă conceptele și principiile cheie derivate dintr-o analiză a tendințelor globale în ceea ce privește exodul de creiere, precum și ținând cont de caracteristicile naționale ale Israelului. Recomandările aplicate, la rândul lor, reprezintă măsuri și activități concrete menite să abordeze probleme specifice și să îmbunătățească aspecte cheie. Recomandările, în special modelul propus, atent argumentat și adaptat la specificul Israelului, reprezintă baza pentru dezvoltarea unor strategii eficiente de îmbunătățire a politicii de stat și de abordare a provocărilor globalizării prin integrarea modelului în ministerele și agențiile din Israel.

Cuvinte-cheie: „exodul de creieri”, migrația intelectualilor, mobilitatea academică, învățământul superior, cererea academică, piața muncii, ocuparea forței de muncă, studii academice, rezultate ale cercetării și dezvoltării, model economico-academic național.

SINTEZA CAPITOLELOR

Capitolul 1 „Aspectele teoretice ale impactului „exodului de creieri” din Israel asupra pieței naționale a forței de muncă în comparație cu situația internațională”, sunt analizate aspectele sociale și economice ale dezvoltării proceselor de migrație, inclusiv determinarea locului migrației intelectualilor în cadrul migrației internaționale și în cadrul sistemului economic mondial contemporan, în ansamblu. Este elucidată influența pieței contemporane a forței de muncă asupra migrației specialiștilor înalt calificați, precum și rolul oamenilor de știință israelieni în producția și implementarea cunoștințelor științifice, inclusiv rezultatele academice ale cercetării și dezvoltării în Israel. Este prezentat modelul migrației intelectuale la nivel global, care permite identificarea specificității situației israeliene în cadrul problemei formulate.

Într-adevăr transformarea globală a spațiului economic mondial alimentează interesul științific față de problemele pieței muncii, față de interpretarea conținutului său economic, iar revoluția tehnico-științifică a adus schimbări calitative în migrația internațională a forței de muncă, dintre care cea mai notabilă a fost creșterea semnificativă a cotei de specialiști calificați printre migranți. Noile aspecte ale acestui proces includ [13]:

1. „Exodul creierelor” este periodic înlocuit de „circulația creierelor”.

2. A avut loc o diversificare a direcțiilor de migrație. Cu toate că specialiștii din țările industrializate pot ocupa temporar locuri de muncă în țările în curs de dezvoltare,

Statele Unite rămân în continuare centrul de atracție recunoscut de către profesioniști.

3. Migrația profesioniștilor a devenit un fenomen nou, care se datorează activităților companiilor multinaționale și oportunităților mari, pentru avansarea în carieră.

4. Nivelul actual al migrației profesioniștilor se caracterizează ca o formă de corporație internațională de „vânători de creiere".

5. Are loc integrarea sistemului de învățământ superior, care presupune continuarea studiilor pentru studenții din diferite țări, ceea ce îi determină să nu e întoarcă în țara de origine.

Bazându-ne pe diversele abordări ale autorilor străini și israelieni cu privire la locul forței de muncă cu diferite nivele de calificare pe piața globală a muncii, putem identifica tendințele evidente în acest domeniu [19, 23]:

1. Pe piața globală a muncii poziția lucrătorilor cu înaltă calificare este mai stabilă decât cea a celor cu calificare scăzută. Dacă lucrătorii calificați obțin adesea locuri de muncă permanente, atunci lucrătorii străini cu calificare scăzută obțin, de obicei, locuri de muncă sezoniere sau temporare.

2. Pe piața globală a muncii impactul extinderii tehnologiilor informaționale este semnificativ. Astfel de sisteme globale de comunicații la distanță măresc și extind interacțiunea între angajatori din întreaga lume. Aceasta necesită utilizarea instrumentelor adecvate și îndeplinirea unor cerințe unice, fapt ce plasează forța de muncă calificată într-o poziție mai avantajoasă în aceste condiții decât cea slab calificată.

3. Conform unui set de cercetări, în țările dezvoltate, dacă există o lipsă de lucrători și angajați calificați, în multe dintre aceste țări dezvoltate, există deja un excedent de specialiști calificați, inclusiv locali. Cererea pentru specialiștii străini este explicată de salariile mai mici pe care aceștia le primesc în comparație cu specialiștii locali.

4. Migrația forței de muncă calificate are loc în principal din țările în curs de dezvoltare către cele dezvoltate. Principalele țări dezvoltate, care primesc specialiști calificați sunt Statele Unite, urmate de câteva țări dezvoltate din Europa. Pentru țările europene, procesele de migrație au loc în interiorul Europei, astfel că una dintre principalele preocupări ale acestora este „exodul de creiere" din țările europene către Statele Unite [28].

5. Migrația creierelor are efecte și consecințe atât pozitive, cât și negative, atât în țara exportatoare de specialiști, cât și în cea importatoare. Aceste consecințe depind de situația economică și socială din aceste țări, fiind întotdeauna important să se evalueze și să se compare avantajele și dezavantajele migrației forței de muncă în fiecare țară.

6. În țările dezvoltate, precum și în unele țări în curs de dezvoltare, se întreprind măsuri și acțiuni pentru a crește nivelul de educație, pregătirea și formarea profesională a lucrătorilor, cu scopul de a îmbunătăți nivelul și calitatea forței de muncă, măsurată prin nivelul și calitatea muncii acestora. Cu toate acestea, procesul de pregătire a forței de muncă suferă de o serie de neajunsuri, exprimate prin menținerea cererii de forță de muncă străină în țările dezvoltate.

7. Diferența de salarizare dintre lucrătorii bine plătiți și cei slab plătiți în multe țări dezvoltate este semnificativă și chiar are tendința de a crește din diverse motive [9].

Câștigurile și pierderile țărilor din sistemul mondial datorate exportului și importului de specialiști și oameni de știință, denumite ca „exod al creierelor", și impacturile acestora asupra creșterii economice ulterioare:

Nu există o imagine cuprinzătoare a acestui proces și a consecințelor sale, așadar, sugerăm să comparăm mai mulți indicatori economici și sociali ai câștigurilor și pierderilor. Într-adevăr acumularea de specialiști duce la o creștere a ratelor salariilor de piață, ceea ce contribuie la creșterea populației și astfel produsul marginal al capitalului și muncii scade în timp. Creșterea constantă a populației menține salariile la un nivel minim și astfel, ponderea muncii în produsul marginal ar trebui să crească, profitul real per unitate de capital ar trebui să scadă, iar apoi stimulentele pentru acumularea ulterioară ar trebui să scadă [18]. De fapt, realizările progresului tehnico-științific și dezvoltarea tehnologiilor avansate ar trebui să rezolve problema menținerii creșterii capitalului și muncii la un nivel necesar pentru o creștere economică durabilă.

Dacă luăm în considerare indicatorul progresului tehnologic, atunci imaginea va fi diferită, deoarece atât capitalul, cât și producția vor crește mai rapid decât forța de muncă [16, 17].

Un aspect cu adevărat important constă în aspirația către o creștere economică stabilă și asigurarea îmbunătățirii bunăstării populației și a proprietății intelectuale. Utilizarea eficientă a mecanismelor de implicare a proprietății intelectuale și a resurselor intelectuale în circulația economică reprezintă un factor principal pentru o creștere economică durabilă a tuturor țărilor, inclusiv a Israelului [1, 2].

La sfârșitul primului capitol, în lumina literaturii de specialitate, a recenziilor, a statisticilor, a studiilor și a concluziilor prezentate în paragrafele primului capitol, sunt prezentate concluzii la nivel global și local, oferind în același timp o imagine preliminară a schimbărilor mondiale, survenite ca rezultat al dezvoltării zonei academice, a implicațiilor globalizării, a schimbărilor demografice la nivel mondial și a influențelor macroeconomice.

La nivel global

1. Un studiu publicat în 2019 a constatat o corelație înaltă între nivelul finanțării universităților (normalizat la numărul de studenți) și scorul ponderat în clasamentele internaționale. Studiul a constatat că finanțarea publică are un efect semnificativ asupra clasamentului universităților în aceste clasamente. Universitățile clasate printre primele 100 în clasamentul QS au primit finanțare dublă față de universitățile clasate între locurile 101-200 și o finanțare de trei ori mai mare decât universitățile clasate între locurile 201-300 [3, 10].

2. Există țări, care au stabilit programe excelente, pentru promovarea cercetării prin creșterea semnificativă a finanțării în sectorul academic. Multe dintre programele excelente se concentrează pe promovarea internaționalismului ca strategie cheie pentru recrutarea cercetătorilor de top și a talentelor academice. Comparând rezultatele țărilor care apar în clasamente, se poate evidenția 4 țări ale căror progrese sunt deosebit de notabile: China, Australia, Arabia Saudită și Taiwan. Aceste țări au cel puțin un program de excelență, care vizează creșterea investițiilor în universitățile de frunte [14].

3. Guvernul chinez și-a propus să plaseze 42 dintre universitățile sale în topurile de clasament până în 2050. Această inițiativă poartă denumirea de "Proiectul Dublu de Clasă Mondială", iar prin intermediul său, universitățile selectate vor beneficia de o creștere semnificativă a bugetului. S-a constatat că aceste programe excelente reprezintă o modalitate eficientă de finanțare, care contribuie la promovarea performanței universităților din întreaga lume [15].

4. Utilizarea clasamentelor universitare a crescut semnificativ în ultimele decenii, odată cu discuțiile privind acuratețea și utilitatea diverselor clasamente. Clasamentul poate contribui la prioritizarea indivizilor, instituțiilor și țărilor, precum și la stimularea concurenței. Cu toate acestea, nu este o știință exactă, iar rezultatele sale depind de detaliile metodologiilor.

Clasamentele universitare se bazează pe diferite combinații de metrici diverse provenite dintr-o gamă largă de surse. Creșterea tipurilor de metodologii și a criticilor indică absența unui consens larg asupra acestui subiect, însă se acordă o atenție deosebită acestor evaluări, iar acestea au implicații practice și economice cunoscute [3, 4, 12].

5. Nivelul de educație și gradul său de intensitate în fiecare țară sunt influențate de tendințele mondiale, care se bazează pe schimbările economice-sociale-demografice prin care trece lumea. Teoriile și filosofiile schimbă ordinea mondială în toate domeniile, influențând astfel diversele etape ale educației, inclusiv educația academică.

6. Conceptul de „Creștere a Mobilității Academice" a cunoscut o dezvoltare după începerea Reformei Bologna în 1999. Instituțiile de învățământ superior și-au deschis porțile, pentru studenții de la alte instituții de învățământ superior și le-au oferit diplome și programe. Cererea pentru mobilitatea academică a condus la migrația comunităților de studenți, specialiști și cercetători între diferite țări și universități [7].

7. Precizarea termenului de „mobilitate academică" și prezentarea diferitelor perspective asupra semnificației mobilității studenților de învățământ superior și a personalului academic (cercetători și profesori), precum și a consecințelor sale asupra produsului intern brut național.

8. Mobilitatea academică are ca scop obținerea unei educații superioare, pentru dezvoltarea personală și profesională, care nu a fost posibilă de obținut în țara natală. Mobilitatea academică urmărește să ofere o „experiență academică" amplă și diversificată, menită să îmbogățească lumea cunoștințelor și experiența profesională a studenților din învățământul superior [8].

9. Mobilitatea academică influențează relațiile internaționale dintre țări, precum și colaborările economice și turistice (mobilitatea academică). Practic, mobilitatea academică generează fluxuri de imigrare la nivel mondial din diverse motive.

10. În țările afectate de mobilitate academică negativă, există o conexiune între aceasta și valorile economice și sociale.

La nivel local:

1. Centrele academice israeliene aspiră, în cadrul relațiilor economice, să promoveze cercetarea realizată din cadrele didactice și studenții de învățământ superior în aceste instituții, prin semnarea acordurilor de colaborare cu instituții academice de top la nivel mondial [11].

2. Problema emigrării din Israel atinge una dintre cele mai sensibile corzi ale țării, dar atitudinile se schimbă și, pe măsură ce Israelul devine mai integrat în lumea dezvoltată, o parte din ce în ce mai mare a absolvenților săi de colegii au plecat, în primul rând, cei care au studiat în universitățile israeliene de top și în anumite domenii cele mai importante, pentru asigurarea creșterii economice continue și viitoare a țării. Din cauza agravării problemei „exodului de creiere" din Israel, studiul propus explorează și analizează tendințele și determinanții subiacenți ai plecării academicienilor și profesioniștilor calificați din Israel, iar concluziile sale sunt îngrijorătoare. Astfel,

ipoteza cercetării este că există factori principali, din toate motivele și cauzele (variabile dependente), care influențează „exodul de creiere” (variabilă independentă), iar cercetătorul presupune că reducerea investițiilor în învățământul academic alături de salariile relativ scăzute reprezintă cele mai explicative variabile [5, 6].

Principalele obiective ale cercetărilor propuse sunt următoarele:

Analizarea fenomenului de „exod al creierilor” din Israel și mobilitatea academică a studenților din învățământul superior israelian, care aleg să studieze în străinătate, identificarea cauzelor directe și indirecte ale acestui fenomen; evaluarea impactului „exodului de creieri” asupra pieței muncii din Israel; cartografierea țărilor în care studenții din învățământul superior israelian și specialiști israelieni emigrează pentru educație academică și muncă (număr, facultăți, costuri financiare etc.); evaluarea politicilor israeliene existente în acest sens și adaptarea acestora la realitate într-o viziune globală și națională, precum și analiza strategiilor și metodelor, adoptate de diverse țări din întreaga lume, pentru a soluționa această problemă, chiar și în mod parțial; prezentarea soluțiilor inovatoare și oferirea unui model național cuprinzător, care propune acțiuni și strategii, pentru abordarea problemelor discutate, rezolvarea sau minimizarea dimensiunilor acestora [20, 21].

Acest scop poate fi realizat după examinarea tendințelor globale și a soluțiilor, pentru minimizarea „exodului de creieri” și a mobilității academice, prezentarea tuturor variabilelor și observărilor necesare, pentru dezvoltarea unui model economic inovator și inițial, care va conduce la o reducere a „exodului de creieri” din Israel și a mobilității academice a studenților israelieni, oferind recomandări inovatoare Ministerului Educației din Israel și instituțiilor economice politico-sociale din Israel, ceea ce va contribui la dezvoltarea și eficiența economică a instituțiilor academice, relațiilor internaționale și economiei israeliene [22, 23].

În concluzie:

1. Obiectivele și sarcinile formulate, pentru analizarea mobilității academice a studenților israelieni și a studenților străini determină utilizarea diferitelor metode, proceduri și instrumente ale cunoașterii științifice în procesele economice, cum ar fi clasificarea și compararea modelelor globale pentru gestionarea provocării naționale în fiecare țară, Biroul Central de Statistică. din Israel, abstractizarea științifică, formularea de concepte noi, analiza și sinteza datelor provenite din surse fiabile, precum OCDE, Banca Mondială, Consiliul pentru Învățământul Superior din Israel, UNESCO și Ministerul Economiei din Israel.

2. Suportul metodologic în cadrul cercetării propuse cuprinde diverse metode de analiză a datelor și elaborare a concluziilor, care iau în considerare caracteristicile cercetării în timpul efectuării comparațiilor internaționale. În cadrul metodelor metodologice, s-a recurs la abstractizarea conceptelor, modelelor și abordărilor economice și socio-educaționale, care se ocupă de mobilitatea academică și „exodul de creieri” în diferite țări, inclusiv cu referire la Israel.

3. S-a efectuat o analiză statistică și comparație a datelor referitoare la fenomenul „exodului de creieri” și impactul acestuia asupra economiei locale. De asemenea, au fost realizate clasificări și comparații ale datelor, abstractizare științifică, gruparea și formularea datelor, analiza și sinteza diagramelor și tabelelor.

4. În plus, autorul a aplicat inducția, deducția, clasificarea și sistematizarea informațiilor, investigarea evolutivă a evenimentelor și fenomenelor cercetate. A fost realizată analiza comparativă a modelelor adoptate în alte țări în acest sens.

De fapt, analiza studiilor academice de referință și a opiniilor profesionale ale cercetătorilor din Israel, Republica Moldova și alte țări, inclusiv aplicarea metodelor analizate, au contribuit la crearea modelului inițial economico-științific și la elaborarea de recomandări aplicabile, precum și la continuarea investigațiilor științifice în acest domeniu.

Capitolul 2 „ANALIZA „EXODULUI DE CREIERE" ISRAELIENE ȘI INFLUENȚELE SALE ASUPRA SITUAȚIEI ACADEMICE ȘI A PIEȚEI MUNCII DIN ISRAEL ÎN COMPARAȚIE CU SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ", începe cu descrierea fenomenului internațional al „exodului de creiere" în mai multe țări europene și în Statele Unite, analizând cauzele și factorii principali, care conduc la această „migrație internațională a creierelor". Apoi se efectuează o analiză cuprinzătoare și o comparație a datelor în contextul „migrației academice a creierelor" din Israel, inclusiv sortarea acestora după țări și regiuni din întreaga lume.

Au fost analizate relațiile internaționale și cooperarea academico-economică, inclusiv studenții străini și specialiștii înalți calificați din Israel, programele internaționale desfășurate în Israel, precum Erasmus+ și Tempus, concentrându-se apoi asupra mobilității academice a studenților din învățământul superior din Israel și asupra influențelor asupra pieței muncii din Israel, în comparație cu nivelul internațional.

Acest capitol indică influențele, care au schimbat nevoile și preferințele studenților din învățământul superior din Israel și modul în care ei percep sistemul de învățământ superior. De asemenea, acest capitol indică viitoarele consecințe ale mobilității academice israeliene și a „exodului de creiere" într-un interval de opt-nouă ani (2015-2023) și o analiză a datelor statistice și a măsurilor referitoare la acest fenomen.

În acest capitol se analizează, de asemenea, cauzele principale ale „exodului de creiere" din Israel, în timp ce satisfacția salarială, obstacolele și investiția redusă în sistemul de învățământ superior sunt cele principale, „exodul de creiere" în diferite domenii și profesii precum medici, tehnologie înaltă și inginerie informatică, matematică și știință, și studii de drept, precum și încercările existente de a face față acestui fenomen, cu accent pe instituțiile de învățământ superior - bariere, obstacole, cerințe de admitere, taxe de școlarizare, universități și facultăți preferate, ofertă și cerere, toate în timp ce se compară și analizează datele și parametrii paraleli în instituții de învățământ superior cunoscute, de frunte și prestigioase din întreaga lume.

De fapt, în acest capitol se cercetează datele cantitative legate de consecințele educaționale, economice și sociale ale „exodului de creiere" israelian. Toate acestea sunt legate de instituțiile academice, cercetare și dezvoltare, cheltuielile Guvernului pentru educație, influenței mobilității academice israeliene asupra numărului de studenți plecați și a impactului său asupra pierderilor financiare. Capitolul se încheie cu concluzii bazate pe date statistice, care indică interacțiunile dintre „exodul global și național de creiere" și diversele tendințe principale, care duc la dezvoltarea pieței moderne a muncii internaționale, după cum urmează:

1. Interacțiunile dintre „exodul de creiere" global și național (migrația forței de muncă și cea educațională) – „exodul de creiere" israelian face parte dintr-un fenomen

global și se preconizează că va crește în viitorul apropiat. Conform datelor statistice privind aproximativ 28 de țări (economii vestice - pentru a facilita o comparație mai bună cu situația din Israel) în perioada 2014-2021, nivelul mediu pentru imigranții absolvenți de colegii și universități la 10.000 de locuitori este de 12,40, în timp ce în Israel acest număr este de peste trei ori mai mare, fiind de aproximativ 41,44.

Deși „exodul de creiere" israelian este un fenomen global, rata emigrației academice din Israel către Statele Unite este cea mai mare și nu poate fi comparată cu lumea occidentală. De exemplu, numărul israelienilor din primele 40 de departamente americane de economie, informatică, chimie, fizică și filosofie, ca procentaj din numărul colegilor lor rămași în Israel, depășește de două ori ratele generale de emigrare academică din țările europene. Practic, este un proces activ de imigrație educațională, care face parte din migrația forței de muncă. Guvernul israelian este preocupat de această migrație, fie la nivel general - migrație a forței de muncă, fie la nivel specific - migrație educațională.

2. Dezvoltarea pieței actuale a muncii internaționale este afectată de diverse tendințe, precum:

- Piața internațională a muncii se extinde în detrimentul emigranților din țările cu economii în tranziție;
- Creșterea competiției pe piața globală a muncii;
- Discriminarea împotriva emigranților continuă să existe;
- Barierele de intrare pe piața mondială a muncii cresc;
- Activitatea sindicatelor, care urmăresc să apere interesele forței de muncă naționale, se intensifică;
- Rolul OIM și a altor organizații internaționale în reglementarea pieței internaționale a muncii continuă să crească.

3. Principalele forțe de piață, care susțin migrația forței de muncă, pot fi rezumate în felul următor:

- Dificultatea găsirii unui loc de muncă sau dificultatea găsirii unui loc de muncă, care să asigure un trai în țara natală;
- Cerere excesivă de muncă în diferite sectoare în diferite proporții, în paralel cu oferta excesivă de muncitori pe piața muncii a altor țări;
- Schimbări demografice;
- Crize politice și socio-economice;
- Dorința de dezvoltare a carierei și disponibilitatea canalelor de promovare;
- Lărgirea decalajului salarial între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și între ele.

4. Cercetătorii naționali și internaționali sunt de acord cu faptul că „exodul de creiere" din Israel este, în esență, un fenomen foarte negativ, pentru dezvoltarea țării și pentru locul său în comunitatea mondială. Autorul consideră că abordarea acestei probleme necesită metode în baza cărora migrația cercetătorilor și specialiștilor poate fi văzută ca un component al sistemului global mondial.

Reforma de la Bologna a inclus și Statul Israel. În ciuda lipsei de acceptare în „zona academică" europeană și a respingerii procesului de două ori, Israel a continuat să stabilească o rezonanță academică în concordanță cu cerințele Reformei și să-și păstreze relevanța academică în comparație cu alte instituții de învățământ superior din

întreaga lume, adoptând mai multe măsuri de către Consiliul pentru Învățământ Superior din Israel.

Una dintre principalele motive pentru această adaptare a fost interesul de a majora cererea pentru studiile academice în instituțiile academice israeliene și de a spori mobilitatea studenților, care vin în Israel prin introducerea a mai multe programe internaționale, precum DARE, TEACHES și LAHAV. Cu toate acestea, acest fapt nu a adus o creștere semnificativă a cererii, pentru studiile academice în Israel [24, 27].

5. Procesul de lucru a inclus colectarea de date din toate universitățile israeliene: Ben-Gurion, Bar-Ilan, Technion, Universitatea Tel Aviv, Universitatea Ebraică, Institutul Weizmann, Universitatea din Haifa. Mai multe concluzii pot fi deduse din datele colectate și analizate:

Au existat doar câteva cazuri în care studenții postdoctorali au renunțat la domeniul lor de cercetare și au trecut la locuri de muncă complet diferite, nelegate de domeniile de studiu și de gradele obținute. La prima vedere, aceasta este o constatare trivială, deoarece se așteaptă ca persoanele, care au investit mulți ani într-un anumit domeniu să continue și să persevereze, chiar dacă există câteva excepții. De fapt, acest fenomen arată și faptul că, în general, studiile postuniversitare și postdoctorale din Israel sunt adecvate, bune și recompensatoare.

I. Este de remarcat cota mare a studenților doctoranzi, care continuă să lucreze la instituția unde au studiat. Este important de menționat că, în scopul menținerii diversității, există universități în lume, care nu acceptă absolvenții proprii ca membri ai facultății de cercetare care au studiat acolo ca studenți.

II. Procentul de femei, care finalizează un doctorat este mai mare decât procentul de bărbați, dar această imagine se inversează atunci când este vorba de studiile postdoctorale, în special în străinătate.

III. O proporție relativ mare dintre persoanele cu doctorate, care au plecat în străinătate, pentru un stagiu postdoctoral au rămas acolo. Cu alte cuvinte, perioada postdoctorală a reprezentat primul pas în procesul de imigrare.

IV. Raportul numeric dintre membrii facultății și studenți în mediul academic din Israel este de aproximativ 1 la 25, reprezentând cel mai scăzut nivel în societatea occidentală.

Capitolul 3 „Modelul de combatere a „exodului de creiere" israeliene: responsabilități și recomandări", începe cu o descriere a soluțiilor și strategiilor adoptate în legătură cu fenomenul exodului de creiere din perspectiva globală. Se face o descriere sumară a soluțiilor adoptate de către țările din întreaga lume, apoi sunt prezentate soluțiile propuse și sugerate de statul Israel, cu o analiză comparativă în raport cu țările din întreaga lume. Cum poate statul Israel opri sau minimiza „exodul de creiere" academic israelian și efectele sale negative? Au fost oferite soluții și politici, pentru a depăși „exodul de creiere" din Israel, și au fost create proiecte și programe menite să aducă înapoi mințile israeliene, precum „Centrele de Excelență" și mai multe programe naționale.

De fapt, al treilea capitol se concentrează asupra măsurilor și politicilor pe care Statul Israel le-a adoptat, pentru a face față acestui fenomen, cu o comparație a politicilor și soluțiilor adoptate de către țările de bază. Este clar că în prezent nu există o soluție, pentru această problemă.

În acest context, autorul propune și prezintă un model cuprinzător, inovator și original, pentru abordarea fenomenului analizat, indicând factorii și entitățile cele mai semnificative legate de fenomen. Modelul abordează soluțiile propuse, etapele și responsabilitățile fiecărei autorități implicate.

Autorul concluzionează că principalul factor al exodului de creiere israelian și a consecințelor sale educaționale, economice și sociale este absența unei soluții adecvate în această privință, care se manifestă în special prin nemulțumirea față de salariile mici ale experților israelieni în comparație cu cei cu aceleași calificări din țările dezvoltate.

În consecință, autorul expune politici, strategii și sugestii, pentru a aborda și a reduce impactul fenomenului analizat, fundamentându-se pe sinteza informațiilor din capitolele anterioare, studii de caz cu soluții eficiente și măsuri adoptate de diverse țări în această problematică, toate acestea în colaborare cu instituțiile relevante din Israel.

De fapt, modelul și recomandările necesită o cooperare autentică și corectă a Guvernului, diferitelor ministere și a organelor relevante, pentru a aborda cu succes fenomenul din perspective educaționale, economice, comerciale, industriale, culturale și naționale. Organismele relevante includ Consiliul Național pentru Învățământul Superior și Instituțiile Academice și Universități, Comitetul de Planificare și Bugetare (PBC), diverse ministere guvernamentale precum Ministerul Absorbției Imigranților, asigurările sociale, Ministerul Educației, Ministerul Turismului și municipalitățile locale.

Diversele aspecte ale modelului:

1. *Din perspectiva academică:*

1.1 Clasamentul academic al Israelului la nivel internațional.

1.2 Numărul instituțiilor academice și oferta universitară.

2. Numărul de academicieni, specialiști și cercetători, care părăsesc Israelul și nivelul salariilor pe care le primesc.

2.1 Numărul de experți, care părăsesc Israelul și condițiile academice aferente, ceea ce înseamnă: statut academic respectabil, condiții de angajare favorabile cu libertate de alegere, un sistem flexibil adaptat nevoilor și comodității experților alături de cerințele academice și de cercetare, etc.

2.2 O reformă imediată în vederea îmbunătățirii sistemului de învățământ superior și a concura cu sisteme paralele din țările din întreaga lume.

2.3 Traseele de carieră ale studenților doctoranzi și numărul de poziții academice disponibile pentru studenții post-doctoranzi.

2.4 Granturi de cercetare în mediul academic - Finanțarea guvernamentală accelerează și promovează inovația, care duce la crearea de locuri de muncă, o industrie competitivă și succes antreprenorial.

3. Proiectul de lege privind finanțarea guvernamentală pentru instituțiile academice și de cercetare.

4. Implicarea și responsabilitatea consiliilor locale și ale municipalităților ca organizații partenere consultative și de sprijin. Municipalitățile au o responsabilitate enormă în sensibilizarea studenților și părinților acestora la stadiile incipiente cu privire la tot ce ține de mediul academic, cum ar fi cerințele de admitere, domeniile și materiile de studiu, modalități și forme de studiu, durata studiilor, conduita în mediul academic, oportunități și riscuri, inclusiv toate informațiile relevante.

5. Încurajarea așa-numitului "*turism academic*" - va atrage tot mai mulți studenți, ceea ce va duce la beneficii economice semnificative, atât din taxele de școlarizare, chiriile, cheltuielile de trai, cât și din toate aspectele legate de sosirea studenților străini în țară.

6. Existenta relațiilor internaționale - este important să se profite de prezența studenților israelieni în străinătate și a studenților străini în Israel, dezvoltând relații și colaborări cu alte țări. Astfel de colaborări în toate domeniile: academic, economic (industrial, agricol și comercial), turism, sănătate, tehnologie, politic, social și altele, pot promova relații și aduce beneficii semnificative ambelor părți și indirect la nivel global.

MODELUL PROPUS

Responsabilitățile ministerelor și organismelor legate de funcționarea, finanțarea și supravegherea implementării modelului:

1. **Ministerul relațiilor internaționale** - promovarea programelor internaționale, beneficierea de pe urma șederii studenților și specialiștilor israelieni în străinătate, precum și a studenților și specialiștilor străini în Israel, dezvoltarea relațiilor și colaborărilor cu alte țări străine.

2. Ministerul Finanțelor -

a. Bugetarea și finanțarea modelului propus.

b. Creșterea salariilor cercetătorilor, lectorilor și experților, îmbunătățirea condițiilor lor academice.

c. Alocarea unei cote mai mari de standarde și locuri de muncă pentru experți, lectori, cercetători și persoane bine calificate.

d. Oferirea de beneficii economice, diverse tipuri de reduceri și facilități pentru lectori, cercetători și persoane bine calificate.

e. Creșterea numărului de poziții academice disponibile pentru studenții post-doctoranzi.

f. Creșterea granturilor de cercetare și a surselor de finanțare pentru cercetarea academică în Israel.

g. Includerea în buget a unei părți din taxele de școlarizare ale studenților străini și a tuturor costurilor asociate, și ajustarea taxei de școlarizare a studenților la nivelul taxelor internaționale în aceste programe cu standarde academice similare și în conformitate cu reforma în țările care aplică Sistemul Bologna, în Europa și în țările OECD.

h. Creșterea numărului de universități.

3. Ministerul Educației.

a. Este necesară implementarea unei reforme imediate, pentru a moderniza sistemul de învățământ superior și a concura cu sistemele paralele din țările lumii. Aceasta implică introducerea de metode de învățare inovatoare, strategii de predare diverse și moderne, utilizarea aplicațiilor accesibile și stabilirea unor direcții clare. În paralel, educația studenților străini în programele respective ar trebui să fie adaptată la standardele academice europene similare și să se conformeze reformei în țările, care aplică Sistemul Bologna, în Europa și în țările OECD.

b. Se urmărește creșterea indicatorilor de productivitate în cercetare și dezvoltare, precum și a ritmului de creștere academică, împreună cu sporirea tuturor indicatorilor de influență științifică în conformitate cu publicațiile și nivelurile internaționale.

c. Diversificarea contingentului de studenți prin diversificarea disciplinelor de studiu și a diferitelor facultăți. Instituțiile de învățământ ar trebui să implementeze

programe unice și atractive, care să atragă un număr mai mare de studenți, satisfăcând astfel cererea atât a studenților israelieni, cât și a celor străini.

d. Instituțiile de învățământ ar trebui să adopte tehnologii moderne, aplicate în țările dezvoltate și conformate cu acestea.

e. Se impune elaborarea de recomandări și formularea politicii referitoare la carierele alese de doctoranzi.

4. Guvernul.

a. Finanțarea și sporirea granturilor pentru cercetare destinate instituțiilor academice. De asemenea, este responsabil pentru elaborarea legislației referitoare la finanțarea publică a instituțiilor academice și de cercetare.

b. Adoptarea legilor și a actelor normative referitoare la aspectele legate de modelul propus, precum și a altor aspecte ce țin de responsabilitățile diferitelor organe și ministere.

5. Municipalitățile Locale.

a. Creșterea nivelului de informare al studenților și al părinților lor la etapele timpurii cu privire la toate aspectele legate de studiu.

b. Asigurarea sosirii unui număr cât mai mare de studenți străini. Astfel, aceștea trebuie să aibă grijă de toate aspectele legate de programele internaționale implementate de instituțiile de învățământ superior naționale, precum și de toate condițiile și cerințele de admitere ale studenților.

6. Ministerul Turismului.

Actualizarea și modernizarea sistemului de marketing și a regulilor privind „turismul studențesc”.

În plus, există părți interesate și parteneriate, cum ar fi universitățile, instituțiile academice, Consiliul pentru Învățământ Superior din Israel și Ministerul Justiției.

Capitolul trei se încheie cu următoarele concluzii:

1. Multe țări au încercat să abordeze fenomenul „exodului de creiere” și mobilitatea academică a studenților, au sugerat soluții și mecanisme pentru a gestiona acest fenomen. Aceste strategii au dus la creșterea PIB-ului în acei ani.

2. Guvernul israelian are o responsabilitate imensă, deoarece trebuie să găsească o soluție cuprinzătoare, detaliată și să oprească discriminarea în favoarea sectorului de afaceri din Israel. Guvernul israelian trebuie să sprijine potențialii antreprenori începători, inclusiv pe cei arabi, deoarece un astfel de sprijin este cu siguranță esențial pentru economia israeliană.

3. Stagnarea productivității muncii în Israel, creșterea sarcinii fiscale asupra populației educate și creșterea costurilor de trai amenință capacitatea țării de a reține cei mai calificați cetățeni. În timp ce numărul emigranților poate fi obiectiv mic, acest lucru afectează disproporționat grupurile celor mai educate, acelea care contribuie la menținerea Israelului în fruntea tehnologică.

4. Pentru a schimba tendința, este necesară o schimbare bruscă a priorităților bugetare naționale. Acest lucru include investiții în educație și infrastructură, pentru minoritățile din Israel, acțiuni care vor crește, la rândul lor, productivitatea unei mari părți a populației active din Israel.

5. Universitățile academice și institutele din Israel au creat un sistem comprehensiv de cadrul academic, iar printre universitățile de frunte se numără Universitatea Tel-Aviv, Universitatea Ben-Gurion și Universitatea Evreiască.

6. Soluționarea problemei „exodului de creieri” și mobilității academice trebuie să implice o abordare cuprinzătoare și o politică comună, care să includă diverse componente: crearea centrelor de ocupare cu condiții de remunerare adecvate, facilități fiscale pentru academicieni, oportunități de auto-dezvoltare și avansare profesională.

7. Modelul propus vizează elaborarea unor soluții strategice multisistemice la nivel național pentru a depăși, gestiona și reduce fenomenul „exodul de creiere" din Israel, inclusiv previziunea viitorului. Variabila dependentă este numărul studenților, care părăsesc țara și exodul specialiștilor și cercetătorilor înalt calificați. Variabilele independente explică variabila dependentă, care este cauza „exodului de creiere” israeliene.

Este important să subliniem că propunerea de model a fost deja prezentată în mai multe organe guvernamentale, reprezentând principalele ministere implicate în implementarea modelului. Există deja un entuziasm inițial și un acord cu modelul propus, care a fost promis să fie adoptat după ajustări și introducerea unor modificări.

Modelul are ca scop acoperirea următoarelor aspecte:

a. Creșterea semnificativă a investițiilor în educație, în special în învățământul academic, și extinderea numărului de institute academice și instituții de cercetare atât în periferie, cât și în orașele centrale ale țării.

b. Investiții guvernamentale în infrastructura academică, inclusiv crearea de institute, centre de excelență, facilități fiscale, creșterea salariilor, oferirea de poziții pentru cercetători, specialiști și oameni de știință, facilitarea dezvoltării personale și profesionale, rezolvarea problemei locuințelor.

Aceasta va permite crearea de legături internaționale cu alte țări în scopul colaborării cu alte sisteme academice aflate într-o situație similară.

Deși costurile totale estimate ale modelului se ridică la aproximativ 36.100.000 de dolari pe an, în paralel, soluțiile practice estimate sunt în principal de natură academică și economică:

1. În ceea ce privește educația:

I. Îmbunătățirea sistemului educațional, inclusiv a învățământului primar, din cauza celor mai mari obstacole în obținerea unui sistem echilibrat.

II. Guvernul ar trebui să demonstreze un angajament sincer în susținerea cercetărilor, permițând oamenilor de știință să rămână cât mai independenți posibil și să creeze un cadru pentru cercetarea științifică.

2. Salarii ridicate, echivalente cu specializările lor.

3. Stabilitate politică și a pieței muncii, alături de alte soluții.

De fapt, deși în Israel există mulți specialiști, va dura mult timp până vor reuși să atragă alți profesioniști și să facă din Israel una dintre țările de frunte ale lumii în inovațiile tehnice. Cu toate acestea, dacă această migrație a creierelor este sub forma unui ciclu, nu vor apărea probleme dacă se asigură că se întorc în Israel. Poate că talentele pe care le-au utilizat și lucrările pe care le-au realizat în alte țări au fost mai numeroase, dar resursele pe care le dețin rămân întotdeauna. Dacă vor reuși să implementeze această muncă în Israel, va exista un viitor bun în Israel.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Domeniul academic joacă un rol major în orientarea societății economice-sociale către un viitor mai bun. La nivel global, și în special în ultimul an, în Israel, din cauza modificărilor din diferite domenii, inclusiv în ceea ce privește securitatea socială și schimbările în sistemul legislativ, profesioniștii și specialiștii nu ezită să emigreze în străinătate pentru a-și avansa carierele în domeniul profesional sau academic, și pentru a-și îmbunătăți nivelul de trai. Noua Zeelandă se numără printre destinațiile căutate în acest sens. În ultimul an, peste 3000 de medici specialiști au emigrat în Noua Zeelandă.

În cercetarea propusă, autorul tezei a discutat fenomenul exodului de creiere prin furnizarea unui cadru teoretic național și internațional, diverse definiții ale conceptelor conexe, prezentarea și analiza și, cel mai important, construirea unui model preliminar și cuprinzător care oferă soluții, strategii și o formulă clară de acțiuni pentru a depăși problema exodului de creiere israelian, inclusiv ministerele, autoritățile, instituțiile și alte organisme relevante implicate în proces, și prezentarea concluziilor și recomandărilor generale, alături de modelul național ca o noutate științifico-economică practică pentru a reduce și minimiza dimensiunile fenomenului drenajului de creiere israelian și a influențelor sale asupra pieței muncii din Israel.

Concluzii:

1. „Exodul de creiere” este un fenomen social global, care afectează chiar și țările dezvoltate. În ultima vreme, datorită schimbărilor în diverse domenii, profesioniștii și specialiștii se deplasează mai mult ca niciodată către țări străine, atât dezvoltate, cât și în curs de dezvoltare, în scopul avansării profesionale sau academice și pentru a-și îmbunătăți nivelul și calitatea vieții.

2. Statul Israel trebuie să ia măsuri efective, pentru a schimba politicile sale economice și ocupaționale în ceea ce privește principalele grupuri țintă (cercetători, lectori, ingineri, medici).

3. Principala problemă în universitățile israeliene constă în accesul limitată în facultățile prestigioase și în criteriile riguroase de admitere, cum ar fi medicina, ceea ce determină o creștere a cerințelor de admitere, pentru aceste profesii. Drept consecință, mulți studenți nu sunt admiși și decid să studieze în afara Israelului, unde condițiile de admitere sunt mai puțin restrictive.

4. Doctoranzii și post-doctoranzii reprezintă factori cheie în dezvoltarea cercetărilor științifice și contribuie în mare măsură la succesul domeniilor de cercetare în mediul academic și în instituțiile de cercetare.

5. Profesiile cele mai solicitate sunt medicina, farmaceutică, asistența medicală, tehnologia performantă, ingineria, în special ingineria informatică, arhitectura, managementul afacerilor și dreptul.

6. Țările cele mai solicitate de către studenții israelieni sunt România, Germania, Republica Moldova, Italia și unele dintre țările din Europa de Est, iar pentru arabii israelieni, Iordania și Autoritatea Palestiniană. De asemenea, Statele Unite sunt relativ solicitate de către studenții israelieni, în special cei evrei, chiar dacă există taxe de școlarizare ridicate și costuri conexe. Țările mai puțin solicitate sunt Marea Britanie, din cauza taxelor de școlarizare ridicate și costurilor conexe.

7. Statul Israel nu dispune de un număr mare de parteneriate economice-academice cu alte țări, cu excepția unor țări, iar aceste parteneriate se concentrează în domenii specifice, cum ar fi tehnologia înaltă, medicina și cercetarea.

8. Cu toate acestea, Statul Israel nu a reușit să rezolve problema „emigrării creierelor israeliene" și să facă față cererii crescute, pentru mobilitatea academică a studenților învățământului superior din Israel, care doresc să studieze în străinătate.

9. Principalii factori, care pot opri fenomenul „exodului de creiere", cuprind satisfacția salarială, inclusiv investițiile în toate aspectele legate de academia israeliană, studii și cercetare, infrastructuri academice și pozițiile de predare, specialiști și cercetători.

Recomandări:

1. Guvernul ar trebui să facă o mișcare semnificativă și practică, să schimbe modul de gândire și acțiune, să modifice politicile și legislația existente și să anticipeze aspectele practice prin intermediul modelului propus, care ar trebui să beneficieze de finanțare din partea guvernului.
2. Ar trebui să fie reînnoită legislația, strategiile și politicile actualizate, pentru implementarea modelului propus de către entitățile relevante - ministerele guvernamentale corespunzătoare, municipalități, universități, instituții academice și Consiliul pentru Învățământ Superior din Israel.
3. Instituțiile și ministerele relevante sunt responsabile, pentru funcționarea modelului propus și pentru implementarea recomandărilor sugerate.
4. Ministerul Educației și instituțiile învățământului superior sunt responsabile, pentru toate elementele educaționale și academice, inclusiv conținutul profesional, strategiile academice, procesul de învățământ și investițiile financiare destinate creării instituțiilor de învățământ noi și moderne.
5. Ministerul Economiei și Finanțelor trebuie să asigure bugetul necesar pentru implementarea modelului și acoperirea cheltuielilor asociate implementării acestuia.
6. Ministerul Relațiilor Externe are rolul de a activiza și dezvolta legăturile și interesele economice și sociale cu țările de bază și cele care primesc studenții și profesioniștii israelieni, consolidarea legăturilor cu specialiștii israelieni în timpul ședерii în străinătate, promovarea programelor internaționale și obținerea beneficiilor de la studenții străini.
7. Municipalitățile au responsabilitatea de a implementa diverse programe menite să sporească conștientizarea elevilor din ultimii ani de școală și a părinților în ceea ce privește aspectele legate de cercetarea academică.

BIBLIOGRAFIE

1. ADLER, S. *Training and Retraining Programs in Israel,* Israel Ministry of Immigrant Absorption, a presentation prepared for the Metropolis Inter Conference Seminar. Tel Aviv: Aviv publication, 2002. 32-41 p. ISBN: 965-21-9651-62-1.
2. AFMAN, E.R., MAUREL, M. *Diplomatic relations and trade reorientation in transition countries*, in VAN BERGEIJK, P.A.G., BRANKMAN, S. (Eds.): *The Gravity Model in International Trade: Advances and Applications*, 2010. Cambridge University Press: Cambridge. 278−95 p.

3. AHOLA, S., NURMI, J. *Choosing University or Vocational College – The Formation of Educational Preferences.* Stockholm: Scandinavian Journal of Educational Research, 2007. 47-39 p. disponible: https://doi.org/10.1080/0031383970410202
4. ALTBACH, P. G. *The costs and benefits of world- class Universities,* Washington: Academe University, 2004. 20-23 p. ISBN: 978-081213-7865-6.
5. AVIRAM, R. *Undermining the fundamental structures of modern education. Development of teaching in educational institutions in Israel,* Tel Aviv: Tel Aviv University, 2006. 7480 p. ISBN: 965-88-816-2655-7.
6. BEN -DAVID, D. *"Clean Head" - the phenomenon of "brain drain" academics from Israel,* Tel Aviv: press by the Department of Public Policy at Tel Aviv University, 2006.189-230p. Disponible: https://www.tau.ac.il/~danib/econ-rankings/BrainDrained.pdf.(In Hebrew)
7. *BOLOGNA DECLARATION*. *Joint declaration of the European Ministers of Education Retrieved,* Italy: Bologna Declaration, Vol - 92-6, 1999. 3-7 p. ISBN: 978-3-319-77407-7.
8. CHECCHI, D., ICHINO, A., RUSTICHINI, *A. Equal but Less Mobile Education Financing and Intergenerational mobility in Italy and in the US,* Journal of Public Economics, 74, 2012. 351-366 p. ISSN: 1126-2354.
9. EDO, A. *The impact of immigration on native wages and employment, The BE Journal of Economic Analysis & Policy 15.3, 2015. 1151-1196 p.*
10. *Education mirror statistics - 2005-2015 In Israel's Central Bureau of Statistics*. Tel Aviv: The CBS Press, 2016. 21-24 p. disponible : https://www.cbs.gov.il/he/pages/default.aspx
11. EISMAN, G. *Report for the years 2006-2012*, Jerusalem: Council for Higher Education, 2013. 32-35 p. disponible: http://lang.che.org.il/en/?page_id=8903
12. *European Commission. The ingredients for building a world-class university,* Belgrade: CORDIS News, 2004. 32-39 p. ISBN: 978-94-6209-034-7.
13. GARCIA P. A. J. *Brain drain and brain waste,* Journal of Economic Development, Volume 40, Number 1, 2015.
14. GURI – ROSENBLIT, S. *Virtual universities: Current models and future trends*, Rah nana: Open University, 2010. 487-489 p. disponible: https://doi.org/10.1080/0379 7720220141807.
15. HAIRONG, W. Bringing About Brain Gain China, Tokyo: lure talent from overseas, 2011. 112- 119 p. disponible: https://medium.com/@HarvardAsh/from-brain-drain-to-braingain-39d54722101f
16. HAROLD, C., ARIAN, L. Market entry and economic diplomacy, Applied Economics Letters, 20:5, 2013. 504-507 p.
17. HAUPT, A., JANEBA, E. Education, Redistribution, and the Threat of Brain Drain, in International Tax and Public Finance, 2009. 31-41 p. ISSN: 0927-5940.
18. *Information about the brain- drain from Israel*. © 2017 [Date of visit: 2.11.2019]. disponible: http://www.brainreturn.org.il/web/8888/nsf/sbs.p.
19. KELCHTERMANS, S., ZACHAREWICZ, T.R. Country Report, 2016. doi: 10.2791/ 57401.

20. KOST, F., GABAI, Y. Ben – Gurion University - Annual Reports 2014-2015, Tel Aviv – Israel: EY- Publishers, 2016. 2-22 p. disponible: https://che.org.il/wp-content/uploads/ 2016/11/%D7%91%D7%9F .
21. KOST, F., GABAI, Y. Haifa University - Annual Reports 2014-2015, Tel Aviv: EY- Publishers, 2016. 26-32 p. disponible: https://che.org.il/wp- content/ uploads/2016/11 /%D7%97%D7%99%D7%A4%D7%94 .
22. KUPFER, L., HOFMAN, K., JARAWAN, R., McDERMOTT, J., BRIDBORD, K. Roundtable, Strategies to discourage brain drain, Bull World Health Organ ;2014. 82: 616–19 p.; discussion 619–23 p.
23. LEVI, E. *Knesset Research and Information Center, Description and Analysis of the Higher Education Budget in Recent Years*, October 2013.
24. LEVY, P. The absence of tools for planning medical personnel in Israel, Jerusalem, Israel: "Knesset Israel" - Report and Information Center, 2010. 3-22 p. disponible: https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/20ef6d8d-f1f7-e411-80c8-00155d01107c/2_20ef6d8d-f1f7-e411-80c8-00155d01107c_11_7127.pdf.
25. SCHEININ, S., HERZOG, V. Strengthening of higher education through students from other countries, Hertzeliya: "Economic Models" - for Hertzeliya Conference, 2009. 3-71 p. disponible:https://www.idc.ac.il/he/research/ips/documents/2010/%D7%A0%D7%99%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA/economicdevelopment_israeliarab2010.pdf
26. SCHOMBURG, H., TEICHLER, U. Higher Education and Graduate Employment in Europe: Results from Graduates Surveys from Twelve Countries, Dordrecht: Higher Education Dynamics press, 2006. issue – 15, 28-45 p. ISBN 978-1-4020-5154-8.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. **HABASHI, M.** *Complete equality between female educators and male educators in an environment dominated by male mentality*. În Revista EcoSoEn, nr 4, 2018. 147-151 p. ISSN: 2587-344X.
2. **HABASHI, M.** *Consecințele economice ale migrației forței de muncă.* În: materialele Conferinței "Ştiinţă, educaţie, cultură", nr. 1, Comrat, Moldova, 15 februarie 2020. 41-46 p. ISBN: 978-9975-83-092-8.
3. **HABASHI, M.** *Correlation between professional performances and cross-border migration: conceptual discussions*. În: materialele Conferinței "Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor şi a zonelor transfrontaliere", v.35, Iași, România, 25 octombrie 2019. 227-233 p. ISBN: 978-606-685-687-4.
4. **HABASHI, M**. *Cross-border migration of human resources.* În: materialele Conferinței "Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor şi a zonelor transfrontaliere", v.33, Iași, România, 9 noiembrie 2018, 276-285 p. ISBN: 978-606-685-616-4
5. **HABASHI, M**. *Cross-border migration of human resources.*In: Carmel college web-site, Israel, February, 2022. http://www.mcd.org.il/.http://mcd.org.il/site/wp-content/uploads/2022/02/cross-border-migration-MANAL-H.pdf

6. **HABASHI, M.** *Cross-border vision on the labor market*. În: materialele Conferinței "Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor şi a zonelor transfrontaliere", nr.35, Iași, România, 25 octombrie 2019. 220-225 p. ISBN: 978-606-685-687-4
7. **HABASHI, M.** *Cross-border vision on the labor market*. In: Carmel college web-site, Israel, February, 2022http://www.mcd.org.il/. http://mcd.org.il/site/wp-content/uploads/2022/02/Cross-border-vision-MANAL-H.pdf
8. **HABASHI, M.,** GRIBINCEA, A., CARABEȚ, M., COJOCARU, V. *Economia Cunoasetrii Şi Exodul Creieril Iași*, 2019. 183-187 p. ISBN: 978-606-13-4996-8
9. **HABASHI, M.** *Education administration - the basis of the country's competitiveness*, All Arab newspaper site, 2021. disponible: https://www.alarab.com/Article/990961.
10. **HABASHI, M.,** COJOCARU, V., GRIBINCEA, A. *Education management - the basis of the country's competitiveness.* În revista EcoSoEn, nr. 1-2, 2020. 7-13 p. ISSN 2587-344X. ISSN:2587-344X.
11. **HABASHI, M.** *Gradul de corelare dintre migraţie şi dezvoltarea economică.* În: materialele Conferinței "Ştiinţă, educaţie, cultură", nr. 1, Comrat, Moldova, 15 februarie 2020. 32-38 p. ISBN: 978-9975-83-090-4 (IN ROMANIAN)
12. **HABASHI, M.** *How does the state of Israel try to deal and coop with the phenomenon of brain drain and academic mobility?* In: Carmel college web-site, Israel, March, 7, 2022 http://www.mcd.org.il/http://mcd.org.il/site/wp-content/uploads/2022/03/FINAL-__Article-3-Manal-A.H.-How-does-the-State-of-Israel-try-to-deal-and-coop-with-the-phenomenon-of-brain-drain.pdf
13. **HABASHI, M.** *Immigration From Israel: a Problem or an Opportunity*. In: Application participant in the international scientific and practical conference "Actual questions of economic science in the XXI century ", October 15, 2020. UDC 37.07, 338.24. ISBN
14. **HABASHI, M.** *Immigration From Israel: a Problem or an Opportunity*. In: Carmel college web-site, Israel, February, 2022. http://www.mcd.org.il/. http://mcd.org.il/site/wp-content/uploads/2022/03/IMMIGRATION-FROM-ISRAEL-A-PROBLEM-OR-AN-OPPORTUNITY.pdf
15. **HABASHI, M.** *Impactul exodului creierilor asupra economiilor ţărilor.* În: materialele Conferinței "Проблемы и вызовы экономики региона в условиях глобализации", nr. 4, Comrat, Moldova, 19 decembrie 2018, 99-111 p. ISBN:978-9975-83084-3.
16. **HABASHI, M.** *Israel-Asia Relations: Balancing Economic and National Security*. In materials of VI International round table on the topic: «Science and Innovation: Domestic and World Experience». Institute of international relations of Moldova (IRIM), Chisinau, Moldova, May 13, 2020. 31-54 p. UDK: 001.891.+378.14
17. **HABASHI, M.** *Knowledge in the service of mankind*. În: materialele Conferinței "World economy and international economic relations", nr.3, 2020, Chişinău, Moldova, 1 ianuarie 2020. 94-99 p. ISBN: 978-611-01-1615-2
18. GOLOVATAIA, L., **HABASHI, M.** Migration of intellectuals in the context of the modern world economic system. Scientific-practical Journal International

Relations Plus, No. 1 (21) 2022. Chisinau, Moldova. ISSN 1857-4440, eISSN 2587-3393, Tipe B.https://doi.org/10.52327/1857-4440. Pp. 127-133 (in english)

19. ГОЛОВАТАЯ, Л., **ХАБАШИ М.** Миграция интеллектуалов в контексте современной мировой экономической системы. Revistă ştiinţifico-practică Relaţii Internaţionale Plus Nr. 1 (21) 2022. Chişinău, Moldova. ISSN 1857-4440, eISSN 2587-3393, Tipul B.https://doi.org/10.52327/1857-4440. Стр.48-54 (in russian)
20. **HABASHI, M.** *si al. Model of economic development on the way to overcome unemployment and labor force growth* . In: Journal of Advanced Research in Law and Economics, 9(6), 2018. стр. 2060–2071 p. (indexat Scopus). ISSN: 2068-696X. disponible: https://doi.org/10.14505//jarle.v9.6(36).21
21. **HABASHI, M.** *Problema economică globală: sărăcirea factorilor de producţie*. NIER, International Conference on Theoretical and Applied Economic Practices: Economic growth in conditions of globalizytion: welfare and social inclusion, v.1, the 14th Edition, October 10-11, 2019, Chisinau. 133-138 p. ISBN: 978-9975-3305-6-5.
22. **HABASHI, M.,** GRIBINCEA, A. *Promovarea valorilor epocii cunoştinţelor: de la teorie la practică*. In revista Administrarea Publică, nr.3(103), 2019. 104-110 p. ISSN 1813-8489. ISSN: 1813-8489.
23. **HABASHI, M.** Provocări și modalități de gestionare a educației (academice) migraționale și mobilitatea academică în Israel. Administrarea Publică Revistă metodico- ştiinţifică trimestrială Nr. 3 (115) iulie - septembrie 2022, Chişinău, p. 83-97. ISSN 1813-8489, Tipul B. https://doi.org/10.52327/1813-8489
24. **AMOUN-HABASHI M**. Problems and ways of managing educational (academic) migration and academic mobility in Israel. Revistă metodico-ştiinţică trimestrială ”Administrarea Publică” Nr. 3 (115), iulie - septembrie 2022. Chişinău, 2022.ISSN 1813-8489, Tipul B. https://doi.org/10.52327/1813-8489. Pp.83-99 ((in russian).
25. **HABASHI, M.,** COJOCARU, V., LAZARIM, S. *Reglementarea Economica Şi Politica De Migratie In Zona Uniunii Europene*, În: Conferinţa ştiinţifico-practică internaţională, dedicată aniversării de 30 ani de la fondarea Universităţii de Stat din Comrat 11 februarie 2021. 47-52 p. ISBN: 978-9975-3496-1-1. (IN ROMANIAN)
26. **HABASHI, M.** The causes of the Israeli brain drain. In: Școala doctorală a Academiei de Administrare Publică, Chișinău: AAP, 2022. Materiale ale Conferinţei ştiinţifico-practice internaţionale, a studenţilor, doctoranzi, ediția I, noiembrie 19, 2021. 13-17 p. ISBN 978-9975-3418-2-0 (PDF).

https://aap.gov.md/files/conferinte/19.11.21/19.11.21.pdf

27. **HABASHI, M.** *The Israeli brain drain and it`s causes*. In: Carmel college web-site, Israel, March, 7, 2022. http://www.mcd.org.il/

http://mcd.org.il/site/wp-content/uploads/2022/03/FINAL-Article-2-Habashi-Manal-The-causes-of-the-Israeli-brain-drain.pdf

28. **HABASHI, M.** *The Israeli brain drain and academic mobility of higher education students- The existing situation.* In**:**
29. **HABASHI, M.** *Training qualified specialists of Israel labor market*. În: materialele Conferinței "World economy and international economic relations", nr.3, Chişinău, Moldova, 1 ianuarie, 2020. 61-66 p. ISBN: 978-611-01-1615-2

ANNOTATION

AMOUN-HABASHI MANAL HASSAN. The influence of the brain drain of Israeli students studying abroad on the labor market in Israel in comparison to the international situation. Dissertation for the degree of Doctor of Economics. Chisinau, 2024

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 248 titles, 49 appendices, 135 pages of basic text, 20 figures, and 22 tables. The results of the thesis were presented in 24 scientific articles.

Keywords: Brain Drain, Academic Mobility, Higher Education and academic demand, Academic Studies and R&D Outputs, Labor Market and Employment, and National Economic **Model.**

The aim of this dissertation: to present and analyze the phenomenon of the Israeli brain drain and academic mobility, and to propose a national comprehensive model and recommendations to address and minimize the problem.

The objectives of the paper: to provide solutions to the causes of the "brain drain" phenomenon, to propose adaptation strategies; to develop a national model for forecasting and minimizing the extent of the "brain drain"; to make recommendations for solving the problem.

Scientific novelty and originality: development of an innovative economic model and determination of solutions for the movement of intellectual resources; formulation of principles of state policy in the field of intellectual migration; provision of methodological recommendations and innovative recommendations to Israeli ministries aimed at reducing the demand for academic mobility and flight of minds.

The results obtained that contribute to solving the discussed problem: the need to design and implement immediate solutions for future prediction and immediate reduction of the dimensions of the Israeli brain drain and its negative effects by designing and adopting a comprehensive economic-academic model, recommendations and immediate actions at the local and international level to prevent the outflow of Israeli professionals.

The theoretical significance and value of the thesis: are by obtaining comprehensive empirical and theoretical knowledge about the discussed issue, applicable solutions, and coping strategies.

The applicative value: analyzing a comprehensive national model which enables future forecasting of the discussed phenomenon and its effects especially on the Israeli academic system and the labor market, based on systematic data analysis. The theoretical foundations of the global problem of migration of intellectuals are also aimed to be used in the educational process, and in developing international educational programs and marketing strategies.

The scientific problem: the threat of the growing phenomenon of the Israeli brain drain, which led to the development of an innovative national model, which the author recommends implementing.

Implementation of scientific results: the results obtained are implemented by the involved authorities in the discussed phenomenon, and the recommendations are implemented by related bodies and Ministries in Israel.

ADNOTARE

AMOUNT-HABASHI MANAL HASSAN. Impactul „exodului de creiere” al studenților israelieni, care studiază în străinătate, asupra pieței muncii din Israel în comparație cu situația internațională”. Teza de doctor în științe economie. Chișinău, 2024

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 248 titluri, 49 anexe, 135 pagini de text de bază, 20 de figuri, și 22 tabele. Rezultatele tezei au fost expuse în 24 articole științifice.

Cuvinte cheie: Exodul creierelor, mobilitatea academică, învățământul superior, cererea academică, studiile academice, rezultatele cercetării și dezvoltării, piața muncii, ocuparea forței de muncă, modelul economic național.

Scopul lucrării: este de a prezenta și a analiza fenomenul exodului de creiere și al mobilității academice israeliene; de a sugera un model național cuprinzător, a da recomandări pentru rezolvarea problemei și minimizarea dimensiunilor sale.

Obiectivele lucrării: a oferi soluții la cauzele fenomenului „exodului de creiere”, a propune strategii de adaptare; a elabora un model național de pronosticare și de minimizare a amplorii „exodului de creiere”; a formula recomandări pentru soluționarea problemei.

Noutatea și originalitatea științifică: dezvoltarea unui model economic inovator și identificarea unor soluții privind circulația resurselor intelectuale; formularea unor principii de politică de stat în domeniul migrației intelectualilor; furnizarea de recomandări metodologice și recomandări inovatoare pentru ministerele israeliene, care au ca scop reducerea cererii de mobilitate academică și a exodului de creiere.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante: identificarea unor soluții imediate pentru prevenirea și reducerea dimensiunilor „exodului de creiere” israeliene și a efectelor sale negative, prin proiectarea și adoptarea unui model economico-academic cuprinzător; lansarea unor recomandări și acțiuni imediate la nivel local și internațional, pentru a preveni exodul profesioniștilor israelieni.

Semnificația teoretică: obținerea de cunoștințe empirice și teoretice cuprinzătoare despre problema discutată, soluțiile aplicabile și strategiile de rezolvare.

Valoarea aplicativă a lucrării: dezvoltarea unui model național cuprinzător, care să permită prognozarea fenomenului discutat și a efectelor acestuia, în special asupra sistemului academic israelian și a pieței muncii, pe baza unei analize sistematice a datelor. Fundamentele teoretice ale problemei globale a migrației intelectualilor sunt menite să fie utilizate în procesul educațional și în dezvoltarea programelor educaționale internaționale și a strategiilor de marketing.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul economiei: combaterea fenomenului în creștere al „exodului de creiere” israeliene a contribuit la dezvoltarea unui model național inovator.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele obținute sunt implementate de către autoritățile responsabile de fenomenul „exodului de creiere”, iar recomandările au fost propuse organismelor și ministerelor aferente din Israel.

AMOUN-HABASHI Manal Hassan

INFLUENȚA „EXODULUI DE CREIERI” ALE STUDENȚILOR ISRAELIENI, CARE STUDIAZĂ ÎN STRĂINĂTATE, ASUPRA PIEȚEI MUNCII ÎN COMPARAȚIE CU SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ

ECONOMIA MONDIALĂ; RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar
Hârtie ofset. Tipar digital.
Coli de tipar: 2.0

Formatul hârtiei A4
Tiraj. Ex.25
Comanda nr. 168

Tipografia PRINT-CARO, str. Columna, 170
printcaro@gmail.com
069124696